

község határában 30·1 kat. holdon, gróf Eszterházy Miklós Móricz-nak Komáromvármegye Császár község határában 10·56 kat. holdon teljesített erdősítéseknel elért szép eredményekért, írásbeli elismerés nyilvánításuk.

A bíráló bizottság ezen határozatát ezennel jóváhagyván és javaslatait elfogadván, értesitem a czimet, miszerint egyidejűleg intézkedtem az iránt, hogy a megítélt jutalmak és a gróf Eszterházy Miklós Józsefnek és Eszterházy Miklós Móricz-nak kiállított elismerő okmányok az illető vármegyék főispánjainak megküldessenek, s hogy az illetékes főispán urakat megbíztam azzal, hogy az utalványozott jutalomdíjakat a közhírré tett pályázati hirdetmény értelmében fizessék ki, s illetve, hogy a gróf Eszterházy Miklós Józsefnek és Eszterházy Miklós Móricz-nak kiállított elismerő okmányokat az illetőknek küldjék meg.

A földművelésügyi minister.

Különfélék.

A horvát-szlavonországi erdészeti egylet f. évi közgyűlése. Az utóbbi idők eseményeiből ítélve kétségtelen, hogy a horvát-szlavonországi erdészeti egyletben örvendetes áramlat indult meg, mely abban jut kifejezésre, hogy a mi országos erdészeti egyesületünk iránt eddig is táplált barátságos érzelmeit több és több külső jellel iparkodik kimutatni, nem is szólva arról, hogy legutóbbi közgyűlésünkön egyesületünket minden alkalommal a „testvéregyesület“ néven említették. Rokonszenvüknek egyesületünket illetőleg s egyszersmind elismerésüknek egyesületünk alelnöke iránt abban adtak legmegfelelőbb s leginkább megtisztelő módon kifejezést, hogy Bedő Albert országos főerdőmestert egyletük tiszteletbeli tagjává megválasztották.

A közgyűlést, melyről e közleményben megbízható forrásból szerzett adatok alapján jelentést akarok tenni, Zikmundovszky Nándor kir. osztálytanácsos s a hor-

vát önkormányzati erdészet főnöke, mint az egyeslet elnöke, nyitotta meg s ezen alkalommal sem mulasztotta el, hogy egyesületünk jelen volt képviselőit, Földy János erdőfőmérnököt, Rossipal Ede és Kuzma Gyula erdőmestereket, rövid, de meleg szavakkal külön ne üdvözölje.

Ezután következett a napirend tárgyalása és pedig első sorban az egyeslet intéző bizottságának működéséről szóló 1894. évi jelentésének felolvasása. Ennek érdekesebb pontjait a következőkben kivonatosan szándékozom a t. olvasókkal ismertetni.

A horvát-szlavonországi kormány, mint minden évben, az idén is 400 frtnyi pénzbeli támogatást engedélyezett az egyesletnek, felemelvén azt a jövőre nézve még 200 frttal, mely utóbbi összeg arra lesz fordítandó, hogy az egyesletnek „Šumarski list“ nevű lapja mellett, mellékletképen a „Lugarski viestnik“ (erdőőri értesítő) is megjelenjék, melynek az leendő célja, hogy az erdőőrök számára könnyen megérthető szakolvasmányokat hozzon.

Eltékintve az erdészetre vonatkozó nagyszámu cél-szerű törvényjavaslatról, melyek az utolsó években a horvát-szlavon országgyűlés elé terjesztettek, a jelzett intézkedésből látható, hogy az ottani kormány erdészeti osztálya elismerésre méltó munkát fejt ki az erdészet terén, melyet szomszédjai teljes mértékben méltányolnak is.

Az egyesületi tőke kezelésére nézve fölemlíti a jelentés, hogy az egyesület bizottsága az eddig a zágrábi I. horvát takarékpénztárnál elhelyezett volt tőkét onnan kivette és értékpapirokba befektette; azonkívül egy checkszámlát nyitattott a horvát kereskedelmi banknál, a melyre a befolyt egyeslet pénzeket azonnal befizeti, hogy a legkisebb összeg is azonnal kamatot hajtson.

A „Šumarski List“ 900 példányban jelenik meg.

Az egyletnek a jelentés szerint mindössze 4 disztagja, 49 alapító, 26 segélyző, 167 I. osztályu és s 497 II. osztályu tagja*) s végül 4 előfizetője van. Ennélfogva a tavalyi állományhoz képest a tagok száma 7 első osztályu taggal kevesbedett, (a tavalyi őszén történt tömeges kilépés következtében), másfelől azonban 41 másodosztályuval gyarapodott.

Az 1893. évi zárszámadás szerint a horvát-szlavonországi erdészeti egylet összes bevétele 2874 frt 26 krt tett ki, összes kiadásai ellenben 2748 frt 53 krt. Az 1895. évi költségelőirányzatba pedig 3489 frtnyi összeg véte-tett fel.

Az egyleti vagyon kezelésére vonatkozó tárgyalások után következett a közgyűlés legérdekesebb része: Bedő Albert országos főerdőmesternek és az országos erdészeti egyesület alelnökének a horvát-szlavonországi erdészeti egylet tiszteletbeli tagjává való megválasztása, a mi a jelenvolt tagok legnagyobb lelkesedése mellett egyhangulag meg is történt. Az egylet elnöke a megválasztás indokolása képen kiemelte, hogy Szt.-István koronájának országaiban az övéinél nagyobb érdemei az erdészet terén senkinek sincsenek s hogy ezen érdemeit a horvát-szlavon erdészeti egylet is teljes mértékben tiszteli és méltányolja.

Egyidejűleg megválasztották az egylet tiszteletbeli tagjává Durst Emil zágrábi kir. erdőigazgató urat, kinek a horvát-szlavonországi erdészetre nézve szintén elvitázhatatlan érdemei vannak.

Ha valaki figyelemmel kísérte az erdészeti egyletnek életét az utolsó évtized alatt, tapasztalnia kellett, hogy az nem volt mentes ama hatástól, melyet a politikai

*) Az I. osztályu tagok tagsági díj fejében évenként öt forintot fizetnek, a II. osztályuak (erdőörök) kettőt.

viszonyok alakulása gyakorol minden intézményre. A kettő közt tagadhatlanul mindenkor s mindenütt meglévő kapcsolat olyan benső s úgy szólva ösztönszerű, hogy az egyiknek jelenségeiből bizvást levonható a következtetés a másik irányzatára. S az a következtetés, melyet az épen említett jelenségekből levonnunk lehet s mely ezeknek a jelenségeknek is nagyobb súlyt ad, ránk nézve mindenestre csak örvendetes s a viszonyok kedvező alakulását jelenti; mert míg az egylet még csak tíz évvel ezelőtt alig vett volna fel magyar erdészt akár csak rendes tagnak is, ma tiszteletbeli tagjává megválasztja a magyar országos főerdőmestert. Ez e' ismerésre méltó haladás.

Nem nehéz megtalálni különben a viszonyok kedvező átalakulásának az okát; legfőképp abból a tapintatos, igazságos, bölcs kormányzatból ered ez, mely a horvát bán erős s gyakorlott kezére vall, s melyet mérvadó tényezők üdvös támogatásban részesítenek.

A közgyűlés a második nap reggelén, szeptember hó 25-én, kirándulást rendezett Szamoborra és vidékére. Szamobor kies fekvésű kis városka a krajna-stájeri határ közelében. Innen kiindultak a közgyűlés tagjai az Allnoch báró tulajdonát képező ranni sétapálcza-gyár megtekintésére. A gyár már tíz esztendeje, hogy üzemben van; télen 200, nyáron 100 munkással dolgozik. A gyár havonta mintegy 2000 tuczat sétapálczát készít, melyeket legnagyobb-részt Angolországba szállít.

Utközben a közgyűlés tagjai még a zágrábi üveg-részvénytársulat tulajdonát képező és Szamoborhoz közel fekvő Karolina-üveghutát is megtekintették, a mely mi ránk nézve is fontossággal bír, a mennyiben a tűzifa szükségletét a kincstári erdőkből (kaljei kir. erdőgondnokságból) fedezi. Az üveghuta naponta 20 ürméter fát fogyaszt el.

A kirándulók ugyanaz nap este visszatértek Zágrábba. Részünkről csak azt kívánjuk, hogy az oly szépen felmelegedett barátságos viszony a két testvér-egyesület között állandóan fenmaradjon. (Közli: *Nagy Vincze.*)

Kérelem az „Orsz. Erd. Egyesület“ tagjaihoz. Új szerkezetű fűrészlapomat, „gyalufűrészemet“ T. tagtársaim és a fakereskedők előtt bemutatni óhajtván, van szerencsém azon tagtárs urakat, kik eziránt érdeklődnek, felkérni, miszerint f. év december hó 15-én d. u. 4 órára Budapesten a „Neuschloss Károly és fia“ fakereskedő-czég Margit-rakparti fűrésztelepén megjelenni s az akkor ott működésben levő gyalufűrész munkáját megszemlélni s felöle bírálatot mondani kegyeskedjenek. Kelt Lutillán, 1894. évi november hó 14-én. Székely György, uradalmi erdőmester.

Szikes talaj beültetése, akár fával, akár cserjékkel próbáljuk meg, nem szokott sikerülni, sőt az ilyen talajon a legnyomorultabb viszonyok közt is megélő gyomnövények s fűneműek se kapnak lábra, ha csak a szikes talaj alsóbb réteget nem képez s vékonyabb vagy vastagabb rétegben termőtalaj nem borítja. Utóbbi esetben 5—10 *cm* takaró is elég arra, hogy a terület begyepesedjék s már 20—30 *cm* vastag termőtalaj-réteg a szikes föld felett sekély gyökérzetű fák tenyészését is megengedi, mint az pl. az alföld homokterületein előforduló semlyékekről s azok környékeiről ismeretes.

Teljesen fölösleges annak bizonyítása, hogy a terméketlennek talált területek s így a felszínig szikes talajok bármily uton-módon való bevonása a növény-tenyésztésre alkalmas területek közé, ha az jutányosan foganatosítható, a birtokosra hasznot jelent, mely akár közvetlenül a föld

terményeiben, akár az illető területnek bizonyos célokra alkalmassá alakulásában közvetve mutatkozik.

Ebben az értelemben nem lehet megtagadni az elismerést a kísérletezésektől s kitartó fáradságtól, melyek a jelzett téren történnek; de másfelől érdekes is az ilyen látszólag lehetetlenség ellenében folytatott küzködés, kísérletezés, kivált megint abban az esetben, ha eredményre vezet. Feljegyzek tehát megbízható forrásból meritett adatok alapján magam is egy ilyen kísérletet, melyet színéig szikes feltalaju területnek cserjével történt beültetésével Pallavicini Alfonz örgróf „Anna-major“-i birtokán (Nyitrávármegye) Geyer Vilmos uradalmi erdőtiszt folytat s melyet maga a földmivelésügyi ministerium is szakértőileg megszemléltetett. — Előre is megjegyzem, hogy nem befejezett kísérletezésről van szó s hogy a legidősebb részletesen is még csak 3 éves telepítvény kétségtelen következtetés levonására már most alkalmasnak s a siker, tekintve a felmerült költségeket, teljesnek nem mondható.

Az említett uradalom szántóföldjei közt számos olyan fél sőt két-három holdas terület-részletek vannak beéke-
lődve, melyek a tulságos sziksó (natron) miatt növény-
tenyésztetre alkalmatlanok, termékeflenek. Ezek talajának
összetétele a vegyelmezés adatai szerint a következő:
125° C-nál szárított föld 100 *gr*-jában van:

0.133^o% kalium

0.142^o% szikenyéleg

6.590^o% mész

0.090^o% foszforsav

A szikes feltalaj 1—1.6 *m* mélyen tart s laza, fekete agyagos homokból áll; e réteg alatt nagy mélységig világos sárga színű homokos agyag következik, mely szintén tartalmazza a sziksót. A felső talajréteg feltalaja a fagy

és a tavaszi nedvesség hatása alatt, ha előbb fellazított vagy pl. felforgattatott, szétesik, elmállik s meglágyul, sőt ha a nedvesség nagyobb mértékű, szinte péppé változik.

Ezeknek a termékeny területek közé ékelt növénytelen részleteknek hasznosítását s jobban mondva a növénytenyésztés részére való meghódítását Geyer a tamarisk nevű cserjével kísérte meg és pedig annak két fajtájával, a *Tamariscus orientalis*-szal és a *T. germanicá*-val.

Ez a cserje Európa déli részein s főleg a Földközi-tenger partvidékein fordul elő; számos, jelentéktelen vastagságú, egyenes és hajlékony ágat hajt többől, elágazása fennebb meglehetősen gyér; hosszú s vékony hajtásokat vetvén, tömegtermelés igen csekély; apró leveleivel maga alatt a talajt kevésbé, de valamennyire mégis javítja. Szaporítása dugványozás útján igen könnyű, kivált ha a dugványok elég jó s a mellett üde talajba kerülnek. Lombjának szép zöld színe s hosszú ágazatának bizonyos kuszasággal való összealkotása jó benyomást tesz s azért e cserjével parkokban, díszkertekben s udvarokon nem annyira szabad helyeken, mint inkább kerítések, sűrűbb bokorcsoportok közelében sok helyen találkozunk.

Geyer a sikert nem érte el egyszerre, hanem éveken át folytatott próbálgatás után. A dugványokat aként termeli, hogy az e célból ősszel levagdalt hosszú hajtásokat 40—50 *cm* mélyen s rézsutosan fektetve elföldeli, tavasszal pedig az egészséges állapotban megmaradt vesszőket kiválogatja s 40—50 *cm* hosszúságra kurtítván, eldugványozza.

Termékeny talajon a földet a dugványozás előtt külön megmunkálni, a megporhanytáson kívül, nem szükséges, de a szóban lévő szikes talajon az el nem maradhatott. Geyer ugyanis a beültetésre szánt területeket előzetesen megmunkálja aként, hogy 2—2 ölnyi távolságban pár-

huzamosan futó 40—50 *cm* széles árkokban a földet 1·5 *m* mélységig megforgattatja, ugy azonban, hogy az őszzel kiásott árkokat tavaszig nyitva hagyja s az addig ott feküdt földet, melyet a tél fagyja s a tavaszelő nedvessége jól átjárt, a földforgatás szabályai szerint visszahányatja.

Az ily módon megmunkált földbe a dugványok könnyen elhelyezhetők, (márczius—április hónapokban, a talaj meglágyulása után) s az eddigi tapasztalatok szerint, melyek három évre vonatkoznak, a dugványok 70—80%-a megfogamzik s elég jó növekvést is mutat.

Az eredményre nézve a következő adatok állanak előttem. A dugványok, melyek 1893-ban kerültek a szabadba, ugyanazon év ősziéig átlagosan 5—10 hajtást eresztettek. A hajtások ősziéig 0·5—1 *cm* vastagságra s átlagosan 1 *m* hosszúságra nőttek.

A 2 és 3 éves dugványokon 25—30 hajtás van, melyek 2—3 *m* hosszúak, töben, a földszinttől 30 *cm* magasban 2—3, sőt néha 5 *cm* vastagok. Kérgük meglehetősen durva, felrepedezett. E cserjék alatt a talajt ma már 1—2 *cm* vastagon fedi a hullott lomb.

Geyer a hajtásokat általában véve nem szokta tövön hagyni, hanem késő őszzel töre vágja azért, mert félti a nyulaktól, melyek a cserje kérgét igen kedvelik s rágásukkal a hajtások legnagyobb részét — kivált most még, mikor a beültetett területek négy részletben összesen csak háromnegyed kat. holdat tesznek, — tönkretelhetnék.

A költségek egy kat. holdra számítva, a következők voltak. A földforgatási munka belekerül 31 frt 25 krba, a dugványok előkészítése és elrakása 12 frt 50 krba, tehát egy kat. hold beültetésének összes költsége 43 frt 75 kr. A költség tehát igen nagy; s bár az uradalom könnyen viselheti — kis területről lévén ma még szó — a nagy

kiadást s munkaerejét akkor foglalkoztatja a telepítés munkáinál, mikor másutt a mezei munkák szünetelnek: elismerésre érdemes a nagy áldozatot kívánó igyekezet, mely bizony közvetlen hasznot nem igen sokat ígér.

A töremetszés ugyanis, a mit ez a cserje rendkívül nagy visszaserzési birhatásánál fogva jól megszível, csak vékony rőzsefát szolgáltat, a minek, ha ugyan haszonra fordítható is, nincs nagy értéke, — ha csak nem sikerül Geyer urnak, vagy más valakinek a tamarisk-vesszők jó értékesítésére jó módot találnia vagy felfedeznie.

De ha teljesen közvetlen haszonvétetről, legalább ma még, alig is lehet szó, a szikes talajnak a tamarisk-cserjével történő bebokrosítását, főként ha valami uton-módon a költséges megtelepítési munkákat jutányosabban teljesíteni sikerülne, minden haszon nélkül valónak mondani még sem lehet. Arról van ugyanis szó, hogy teljesen természetlenül, növénytelenül állott földrészleteken életet keltettünk; s a hol egyszer a szerves élet-tevékenység és pedig az ember támogatása mellett megindult s folyamatban van, ott lehet javulást remélni. S tényleg a cserje, ha kis mértékben is, javítja lombhullásával a talajt s évek hosszú során át legalább is olyan vastag televény-réteget teremthet a szikes talaj fölé, melyben a sekély gyökérzetű mezei növények állandóan megtelepedhetnek.

Igen találó s figyelemre érdemes a földmivelésügyi ministerium szakvéleményezőjének az a megjegyzése, mely a tamarisk megtelepítésének azt a hasznát jelöli meg, a mire a vadtenyésztés terén számítani lehet. Ezek a szikes talaju területek ugyanis tamarisk-bokrokkal fedve igen jó menedékhelyet adnak mezei kis vadaknak, melyek ott bizonyára fognak is tanyát ütni maguknak.

Végzől nem mondhatok mást, mint azt, tekintsük

elfoglatlanul a kezdeményezést s jól meghányva-vetve a gyakorlat igényeit s a helyi viszonyokat, a hol jó alkalom kínálkozik: tegyünk kísérletet mennél többen. *Sylvius.*

Találmányok. A kereskedelemügyi m. kir. ministerium kiadásában megjelenő „Találmányok Leirása“ czimű füzetek sok érdekes oly találmányt irnak le, melyek bennünket erdészeket is közelebbről érdekelnek.

Egy pár ily találmánynyal akarom a fentebb említett füzetek nyomán, tisztelt szaktársaimat megismertetni.

Kösz er ü fa k é s z i t é s e. A fűrészpor jó értékesítését teszi lehetővé *Deiszner V.* találmánya. Feltaláló egyszerű eljárása az, hogy a lucz fenyő, bükk vagy tölgy fűrészporát (lehet különben bármely fanem fűrészporát felhasználni) örlött magnezittel és klórmagnéziummal (2 : 1 arányában) jól összekeveri, azután e keveréket permeteztetve megnedvesíti és félig nedves állapotban különféle alakokba sajtolja. E keverék a levegőn igen hamar kökeménységű lesz és adja a feltaláló által elnevezett kösz er ü f á t. Kiváló sajátsága az anyagnak, hogy az időjárás viszonyosságainak kitünően ellenáll; nem vetemedik meg; nagy keménysége mellett szépen csiszolható, de gyalulható, fűrészszelhető és enyvezhető is. Nedvesített állapotban gyurható és alakítható lévén, alkalmazhatósága sokféle.

Cellulose fahulladékokból. A fűrészmalomban, asztalosműhelyekben stb. felhalmozódó fahulladékot is felhasználhatjuk cellulose gyártására, ha a hulladékokat *Beyreuther E.* eljárása szerint két-nyolcz atmoszférányi nyomással működő gőzfőzőben pároltatjuk, azaz megpuhitjuk; a megpuhitott fahulladékokat azután valamely hengerlő müben rostokra foszladoztatjuk.

Lemez ek, pallók stb. fagyapotból. A fagyapot *Schwarcz O.* eljárása szerint különféle kötőszerekkel

keverve, oly kitünő építőanyagot ad, mely jóságban, szilárdságban felülmul minden más hasonlót. Hogy milyen kötőszert (vakolatot) használjunk a fagyapot összeragasztására, az a felhasználandó építő-anyag rendeltetésétől függ. Ha falat akarunk építeni, akkor kötőszereül vagy meszet, gipszet és homokot, vagy román-czementet, vagy portland-czementet és homokot használjunk. Utburkolathoz a kötőszere aszfalt, vagy más gyantás anyagból áll.

Az építő-anyag úgy készül, hogy a fagyapotot 5%-os rézgálicz-oldattal teleszivatjuk. A megszáritott fagyapotot ezután jól összekeverjük a fentebb említett kötőszerekből készült vakolattal s az így keletkezett pempőt szétszedhető formákba verjük. Mihelyt a pempő megkötődött, szétszedjük a formákat; a keverék azután teljesen megkeményedik s kész az építő-anyag.

A fagyapotnak csak az aszfalttal, vagy egyéb gyantás kötőszerekkel való keverése kíván körülményesebb eljárást; itt ugyanis a fagyapotot tincsekre fonjuk össze s a tincseket egyenlő hosszú darabokra vágva a felforralt folyós aszfalttal, vagy kátránnyal telt keverőgépbe teszszük; a gép forgó karjai hozzák létre a különböző anyagok közt a benső érintkezést, mi ha befejezést nyert, a keveréket megfelelő formákba vetjük és kihűlni engedjük.

Fonható és szőhető szálak előállítása háncsból. A hársnak, nyárfának, fűzfának vagy egyéb fának kérge alatt lévő háncsából fonható és szőhető szálakat készíthetünk Törngren A. következő eljárása szerint. A háncsot legelőször 40° C hőmérsékletű vízben addig sulykoljuk, míg a háncsból a vízben oldható részek mind eltávolítottak. Ezután feloldjuk a háncsban lévő foszfor-savas vegyületeket, mi czélból kénsavas fürdőt készítünk és pedig aként, hogy 100 gr háncsra 400 gr víz és

2—4 gr kénsav jusson; a 35—40° C-on tartott fürdőben 4—6 órán át hagyjuk a háncsot. Ezután megöblítjük a háncsot s a kérges részek eltávolítása céljából 6 órán át konyhasó-oldatba teszszük; a sóból a háncs súlyának 10%-át adjuk az oldatba. A hat órai áztatás után a háncsot újból tiszta vízben megsulykoljuk. Most következik a szilikátok feloldása, mi végből a háncsot 35° C állandó hőmérsékleten tartott klórmész oldatban fürösztjük 1½—2 óráig, mire a háncsot ismét kimossuk. Ha a háncsban sok a gyanta, akkor ennek kimosásához kis mennyiségű maró-kálit vagy szappant veszünk.

Végül a még meglevő kérges részek eltávolítása céljából a háncsot kender módjára megtiloljuk. (Közli: *Péché K.*)

Magyarosodunk. Szinger Gyula, erdész (Galgócson) vezetéknevét „Szivós“-ra, és Fuchs Béla, műszaki díjnok (Aradon) „Ferenczi“-re változtattak. Éljenek.

Egyesületi hirdetések.

Az „**Erdészeti Zsebnaptár**“ új évfolyama (1895. évi XIV. évfolyam) megjelent. Megrendelhető az Országos Erdészeti Egyesület titkári hivatalánál és pedig legczélszerűbben postautalvánnyal. Ára bérmentetlenül elküldve az egyesület tagjai részére 1 frt, nem tagok részére 1 frt 50 kr. Ha egy vagy két példány megrendelése esetében az előbbi áron felül példányonként 15 krral több küldetik be, az elküldés bérmentve (keresztkötés alatt, ajánlva) eszközöltetik. Kettőnél több példány megrendelése esetében az elküldés zárt csomagokban történik s a szállítási díjat az átvétel alkalmával a megrendelő fizetheti ki.

Az „**Erdőhasználatlan**“ **kézikönyvének** Szécsi Zsigmond m. kir. erdőtanácsos, erdőakadémiai tanár által átdolgozott s bővített II. kiadásának eddig még el nem kelt példányai a szerzőnek átadattak. A könyv ára az Országos Erdészeti Egyesület tagjai